

FILOLOGIA CATALANA (curs 2004-2005)

ASSIGNATURA

21603 Novel·la Catalana Segle XX (II)

Cicle 2

Total crèdits

5

Tipus d'assignatura

optativa

semestral

Professors

M. Campillo

DESCRIPCIÓ GENERAL, OBJECTIUS I REQUISITS PREVIS

L'objectiu del curs és l'estudi de la novel·la catalana de postguerra. El programa abasta els aspectes de producció i difusió del gènere durant aquest ampli període, els models estètics que configuren els diferents corrents novel·lístics i l'anàlisi crítica d'alguns autors i obres significatius.

ESBÓS DEL TEMARI

1. Introducció: situació històrica i cultural en la immediata postguerra (1939-1951)
 - 1.1. La cultura oficial i la cultura pública. La represa del mercat literari en llengua castellana. La revista "Destino" i el Premio Nadal. La política editorial (Janés, Caralt, Vergés). Traduccions.
 - 1.2. La cultura catalana, de la clandestinitat a la tolerància. La reconstrucció del mercat literari: el cas de la novel·la. Editorials i censura. El cas de la Selecta: història d'una insistència. Els intents de represa dels premis literaris.
2. Exili i novel·la
 - 2.1. L'escriptor català a l'exili. Plataformes de difusió: organització cultural, centres i institucions. Revistes i editorials. Premis literaris. Relacions amb l'interior.
 - 2.2. La producció narrativa a l'exili. L'exili europeu i l'exili americà. Continuïtat i renovació temàtica i formal: realitat o mitificació. Models i autors.
3. Els anys cinquanta. Consolidació internacional de la dictadura. Liberalització i tolerància cultural. Les relacions amb els escriptors castellans. La "generación del 1951".
 - 3.1. Organització i política cultural. La reconstrucció del mercat literari: l'espai de la novel·la. Els Premis de Santa Llúcia. L'expansió del món editorial (Selecta, El Club dels Novel·listes, Albertí, Raixa). Crítica i novel·la (Tasis, Serrahima, Triadú, Castellet, Vilanova).
 - 3.2. Els corrents novel·lístics. Persistència i evolució dels models i autors de preguerra (la novel·la psicològica). Realisme testimonial: la guerra i la diàspora (Tísner, Riera Llorca, Amat Piniella). Pla i el seu particular *espill estendalià*. La novel·la de gènere: novel·la policíaca i novel·la negra (Pedrolo, Tasis).
4. Els anys seixanta: el "realisme històric". La liberalització del règim. Cultura i política.
 - 4.1. El mercat literari. Les traduccions. Política editorial i corrents literaris (Edicions 62, Aymà-Proa, editorials castellanques i mercat català). La renovació dels premis literaris.
 - 4.2. Realisme històric i novel·la. La influència teòrica: l'engatjament sartrià. Els models internacionals: la novel·la americana d'entreguerres, el *nouveau roman*, el neorealisme italià cinematogràfic i literari. El cas de Josep Maria Espinàs.
 - 4.3. Els corrents novel·lístics. Variants i fugides del "realisme". La creació de models (Villalonga i Rodoreda). El realisme crític i social (el primer Porcel).
5. La crisi del realisme i la novel·la a partir dels anys setanta.

5.1. El mercat literari. Crisi i represa del món editorial català. Les traduccions. Recuperació i valoració de la tradició novel·lística. La literatura en llengua castellana a Barcelona (autors i editorials). La proliferació de premis literaris. Crítica i públic lector. Els corrents novel·lístics. Evolució general durant el període: de l'exaltació del mite i la imaginació (Porcel, Rodoreda) a l'evolució del realisme (les novel·les de la descoberta i de l'experiència) i a la crisi de la narrativitat. De l'impacte de la novel·la hispanoamericana al Dirty Realism. La recuperació de les formes clàssiques de la novel·la. La novel·la de gènere

LECTURA

- Vicenç Riera Llorca (1946), *Tots tres surten per l'Ozama* (Barcelona: Edicions 62-La Caixa, 1996). MOLC, 120.
- Joaquim Amat-Piniella (1946), *K. L. Reich*, edició a cura de David Serrano (Barcelona: Edicions 62, 2001). El Balanci, 412.
- Josep Pla (1951), *El carrer estret* (Barcelona: Destino, 2001). L'Àncora, 152.
- Josep Maria Espinàs (1959), *Combat de nit* (Barcelona: Edicions 62-La Caixa, 1996). MOLC, 121.
- Pere Calders (1966), *Ronda naval sota la boira* (Barcelona: Edicions 62-La Caixa, 1999). MOLC, 101.
- Mercè Rodoreda (1974), *Mirall trencat* (Barcelona: Edicions 62-La Caixa, 1991). MOLC, 92.

BIBLIOGRAFIA

ESSENCIAL

CARBÓ, F. i V. SIMBOR, *La recuperació literària en la postguerra valenciana (1939-1972)* (Barcelona: Institut Universitari de Filologia Valenciana-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993)

CASTELLET, J. M., *La hora del lector* (Barcelona: Ediciones Península, 2001)

MANENT, A., *Literatura catalana a l'exili* (Barcelona: Curials 1976)

RIQUER, J. M., A. COMAS i J. MOLAS (dirs.), *Història de la literatura catalana* (Barcelona: Ariel, 1987-1988), vols. X i XI

SARSANEDAS, J. et al., *Cita de narradors* (Barcelona: Selecta, 1958)

TRIADÚ, J., *La literatura catalana i el poble* (Barcelona: Selecta, 1961). Biblioteca Selecta, 306

TRIADÚ, J., *La novel·la catalana de postguerra* (Barcelona: Edicions 62, 1982)

COMPLEMENTÀRIA

BERNAL, A. i C. GREGORI (eds.), *Realisme i compromís en la narrativa de la postguerra europea* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002). Biblioteca Abat Oliba, 245

BROCH, A., 'Sobre el concepte de realisme i realisme històric', *Caplletra*, 28 (2000), 11-18

- CABELLOS, P. i E. PÉREZ VALLVERDÚ, '«Destino. Política de unidad» (1939-1946). Tres aspectes d'una transformació obligada', *Els Marges*, 37 (1987), 19-36
- CABO, I. de, *La resistencia cultural bajo el franquismo. En torno a la revista «Destino» (1957-1961)* (Barcelona: Ediciones Áltera, 2001)
- CAMPILLO, M., *Escritors catalans i compromís antifeixista* (Barcelona: Curial-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994)
- CAMPILLO, M., *Contes de guerra i revolució*, 2 vols. (Barcelona: Laia, 1982)
- CASTELLET, J. M., *Notas sobre la literatura española contemporánea* (Barcelona: Laye, 1955)
- CHAMPEAU, G., *Les enjeux du réalisme dans le roman sous le franquisme* (Madrid: Casa de Velázquez, 1993)
- FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, Luis M., *El neorrealismo en la narración española de los años cincuenta* (Santiago de Compostela: Servicio de Publicación e Intercambio Científico da Universidade de Santiago de Compostela, 1992)
- FERRÉ PAVIA, C., *Intel·lectualitat i cultura resistents. «Serra d'Or», 1959-1977* (Cabrera de Mar: Galerada, 2000)
- GALLOFRÉ, M. J., *L'edició catalana i la censura franquista* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991). Biblioteca Abat Oliba, 99
- GOYTISOLO, J., *Problemas de la novela* (Barcelona: Seix Barral, 1959)
- GOYTISOLO, J., *El furgón de cola* (Barcelona: Seix Barral, 1982)
- JORDAN, B., '«Laye»: els intel·lectuals i el compromís', *Els Marges*, 17 (1979) 3-26
- MARFANY, J. Ll., 'Notes sobre la literatura espanyola de postguerra', *Els Marges*, 6 (1976), 29-57
- MARFANY, J. Ll., 'Notes sobre la literatura espanyola de postguerra.II', *Els Marges*, 11 (1977), 3-29
- MARFANY, J. Ll., 'Notes sobre la literatura espanyola de postguerra.III', *Els Marges*, 12 (1978), 3-22
- MASSOT, J., *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra (1939-1951)* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1978)
- MOLAS, J., *Obra crítica*, 2 vols. (Barcelona: Edicions 62, 1995-1999)
- PORCEL, B., *Els meus inèdits de Llorenç Villalonga* (Barcelona: Edicions 62, 1987)
- ROSSELLÓ BOVER, P., *La literatura a Mallorca durant el franquisme (1936-1975)* (Palma: El Tall, 1998)

SANTAMARIA, N., 'Revista (1952-1955) i la introducció del realisme social narratiu', *Els Marges*, 39 (1989), 95-109

SIMBOR, V., 'La novel·la de la postguerra al País Valencià (1939-1972): entre la problemàtica llengua literària i el desfasament estètic', *Caplletra*, 10 (1991), 51-82

SIMBOR, V., 'La narrativa del realisme social', *Caplletra*, 28 (2000), 87-121

SAMSÓ, J., *La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública*, 2 vols. (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994-1995) Biblioteca Abat Oliba, 141 i 147

TRIADÚ, J., *Llegir com viure* (Barcelona: Editorial Fontanella, 1963)

VALL, X., 'La literatura catalana de postguerra i l'existencialisme', (Tesi doctoral inèdita, Universitat Autònoma de Barcelona, 1990)

VALL, X., 'L'objectivisme en la narrativa catalana de postguerra', en *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, eds. A. Schönberger i T. D. Stegmann, 3 vols (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995), I, 139-154

VILANOVA, A., *Novela y sociedad en la España de la posguerra* (Barcelona: Lumen, 1975)

ARTICLES SOBRE LA NOVEL·LA DE POSTGUERRA

CALDERS, P., 'La tristesa com a estil', *Serra d'Or* (agost-setembre de 1963), 35

CALDERS, P., 'Realitat o fantasia', *Serra d'Or* (febrer de 1966), 59

CALDERS, P., 'II. El paradís perdut', *Serra d'Or* (agost de 1966), 29

CASTELLET, J. M., 'De la objetividad al objeto', *Papeles de Son Armadans*, 15 (1957), 309-332

COLOMINES, J. i A. MANENT, 'Sobre els nostres premis literaris', *Serra d'Or* (abril de 1966), 40-79

FERRAN DE POL, Ll., 'La nostra novel·la actual', *Serra d'Or* (març-abril de 1960), 18-19

FERRAN DE POL, Ll., 'La nostra novel·la actual', *Serra d'Or* (març-abril de 1960), 18-19

TRIADÚ, J., 'La nova novel·la-I. Dades generals i dues novel·les catalanes recents', *Serra d'Or* (juny de 1960), 7-9

TRIADÚ, J., 'La nova novel·la-II. Novel·la i recerca', *Serra d'Or* (agost de 1960), 12-14

TRIADÚ, J., 'La nova novel·la-III. La rica, humana, fecunda complexitat', *Serra d'Or* (febrer de 1961), 10-11

TRIADÚ, J., 'Experiències, planys i ofici', *Serra d'Or* (maig de 1971), 37-39

TRIADÚ, J., 'Predomini de la tensió', *Serra d'Or* (octubre de 1971), 55-57

TRIADÚ, J., 'Del mestratge de Pedrolo al descobriment de Jordi Coca', *Serra d'Or* (maig de 1972), 37-39

TRIADÚ, J., 'Una generació amb novel·la', *Serra d'Or* (setembre de 1972), 43-46

TRIADÚ, J., 'Profusió i diversitat en una segona línia', *Serra d'Or* (novembre de 1973), 43-46

TRIADÚ, J., 'Sobre el novel·lista Estanislau Torres', *Serra d'Or* (maig de 1966), 53-55

VILLALONGA, Ll., 'Problemes de la novel·la actual', *Serra d'Or* (setembre de 1960), 12-14

VILLALONGA, Ll., 'Carta oberta de Llorenç Villalonga', *Serra d'Or* (abril de 2001), 35

'Enquesta als escriptors catalans: narradors', *Serra d'Or* (juny de 1961), 15-18

'Enquesta als escriptors catalans: narradors.II', *Serra d'Or* (agost de 1961), 12-14

'Taula rodona sobre els problemes de la crítica', *Serra d'Or* (desembre de 1962), 40-43

TEORIA DE LA NARRACIÓ

ALBÉRÈS, R. M., *Histoire du roman moderne* (París: Éditions Albin Michel, 1962)

BAKHTIN, M. M., *The Dialogic Imagination* (Austin: University of Texas Press, 1998)

FURST, Lilian R. (ed.), *Realism* (London: Longman, 1992)

GENETTE, G., *Figuras III* (Barcelona: Lumen, 1989)

GENETTE, G., *Nuevo Discurso del relato* (Madrid: Cátedra, 1998)

GRODEN, M. i M. KREISWIRTH (eds.), *The Johns Hopkins Guide to Literary Theory and Criticism* (Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1994)

HOFFMAN, M. J. i P. D. MURPHY (eds.), *Essentials of the Theory of Fiction* (Durham: Duke University Press, 1996)

MAGNY, C. E., *L'âge du roman américain* (Paris: Editions du Seuil, 1948)

RIMMON-KENAN, S., *Narrative Fiction* (London: Routledge, 1999)

SARTRE, J. P., *Qu'est-ce que la littérature?* (Paris: Gallimard, 1948)

SARTRE, J. P., *Fenomenologia i existencialisme*, trad. i ed. M. Aurèlia Capmany (Barcelona: Laia, 1982)

STEVICK, P. (ed.), *The Theory of the Novel* (New York: The Free Press, 1967)

SULLÀ, E. (ed.), *Teoria de la novela: antologia de textos del siglo XX* (Barcelona: Grijalbo Mondadori, 1996)

VILLANUEVA, D., *Estructura y tiempo reducido en la novela* (Barcelona: Anthropos, 1994)

VILLANUEVA, D., *El Jarama: su estructura y su significado* (Santiago de Compostela: Servicio de Publicacións e Intercambio Científico da Universidade de Santiago de Compostela, 1994)

WELLEK, R. i A. WARREN, *Theory of Literature* (Harmondsworth: Penguin, 1949)

WELLEK, R., *Concepts of Criticism* (New Haven: Yale University Press, 1963)

FORMA D'AVUACIÓ

S'analitzaran, a classe, les sis obres assenyalades més amunt, que constitueixen una tria subjectivament representativa de la novel·la de postguerra. Per grups s'hauran de preparar les exposicions (mínim de dues sessions per obra) d'aquestes novel·les. A banda d'això, a finals de curs, es farà un examen sobre la matèria i les lectures realitzades durant el curs.